Agano la Kitaifa

AGANO LA KITAIFA; AU UNGAMO LA IMANI:

Lililotiwa saini kwanza na Ukuu wa Mfalme na watu wa Nyumba yake, katika mwaka 1580; baadaye na watu wa madaraja yote katika mwaka 1581, kwa agizo la Mabwana wa Baraza la Faragha na sheria za Mkutano Mkuu; likatiwa saini tena na watu wa kila aina katika mwaka 1590, kwa agizo jipya la baraza, kwa ombi la Mkutano Mkuu: pamoja na kifungo cha jumla kwa ajili ya kudumisha dini ya kweli ya Kikristo na nafsi ya Mfalme; na, pamoja na azimio na ahadi, kwa sababu zilizoelezwa baadaye, ya kudumisha dini ya kweli na Ukuu wa Mfalme, kwa mujibu wa Ungamo lililotajwa na sheria za Bunge, likatiwa saini na mabwana, waheshimiwa, mashujaa, wenyeji wa miji, wahudumu na watu wa kawaida, katika mwaka 1638: likaidhinishwa na Mkutano Mkuu wa 1638 na 1639; na likatiwa saini tena na watu wa madaraja na hali zote katika mwaka 1639, kwa agizo la baraza, kwa ombi la Mkutano Mkuu, na kwa sheria ya Mkutano Mkuu, iliyothibitishwa na sheria ya Bunge ya 1640: na likatiwa saini na Mfalme Charles II huko Spey, tarehe 23 Juni 1650, na huko Scoon, tarehe 1 Januari 1651.

I - Ungamo la Imani la 1581

SISI, sote na kila mmoja wetu tuliotia saini hapa chini, tunashuhudia kwamba, baada ya kuzichunguza kwa muda mrefu na ipasavyo dhamiri zetu wenyewe katika mambo ya dini ya kweli na ya uongo, sasa tumethibitika kikamilifu katika kweli kwa neno na Roho wa Mungu: na kwa hiyo tunaamini kwa mioyo yetu, tunakiri kwa vinywa vyetu, tunatia saini kwa mikono yetu, na tunathibitisha daima, mbele za Mungu na ulimwengu wote, kwamba hii peke yake ndiyo imani na dini ya kweli ya Kikristo, impendezayo Mungu na imletayo mwanadamu wokovu, ambayo sasa, kwa rehema ya Mungu, imefunuliwa kwa ulimwengu kwa kuhubiriwa kwa injili iliyobarikiwa; na inapokelewa, inaaminiwa na kutetewa na makanisa na falme nyingi na mbalimbali mashuhuri, lakini hasa na Kanisa la Uskoti, Ukuu wa Mfalme na Matabaka Matatu ya ufalme huu, kama kweli ya milele ya Mungu na msingi pekee wa wokovu wetu; kama inavyoelezwa kwa undani zaidi katika Ungamo la Imani yetu, lililowekwa na kuthibitishwa hadharani kwa sheria mbalimbali za Mabunge, na ambalo tangu muda mrefu sasa limekiriwa waziwazi na Ukuu wa Mfalme na mwili wote wa ufalme huu, mijini na mashambani pia. Ungamo hilo na Mfumo huo wa Dini tunaukubali kwa hiari katika dhamiri zetu katika mambo yake yote, kama kweli na hakika ya Mungu isiyo na shaka, iliyojengwa juu ya neno lake lililoandikwa peke yake. Na kwa hiyo tunachukia na kuchukizwa na dini na mafundisho yote yaliyo kinyume; lakini hasa

kila aina ya upapa, kwa jumla na katika vipengele vyake maalum, kama vilivyo sasa vimehukumiwa na kukanushwa kwa neno la Mungu na kwa Kanisa la Uskoti. Lakini, kwa namna ya pekee, tunachukia na kukataa mamlaka yaliyonyakuliwa ya yule Mpinga-Kristo wa Kirumi juu ya maandiko ya Mungu, juu ya kanisa, hakimu wa kiraia na dhamiri za wanadamu; sheria zake zote za kidhalimu zilizowekwa juu ya mambo yasiyoamriwa wala kukatazwa, kinyume na uhuru wetu wa Kikristo; fundisho lake la uongo dhidi ya utoshelevu wa neno lililoandikwa, ukamilifu wa sheria, kazi ya Kristo na injili yake iliyobarikiwa; fundisho lake lililopotoka kuhusu dhambi ya asili, kutoweza kwetu kwa asili na uasi wetu dhidi ya sheria ya Mungu, kuhesabiwa kwetu haki kwa imani peke yake, kutakaswa kwetu kusiko kamili na utii wetu usio kamili kwa sheria; asili, idadi na matumizi ya sakramenti takatifu; sakramenti zake tano haramu, pamoja na taratibu zake zote, sherehe na fundisho la uongo, vilivyoongezwa kwenye usimamizi wa sakramenti za kweli bila neno la Mungu; hukumu yake katili dhidi ya watoto wachanga wanaofariki bila sakramenti; ulazima wake kamili wa ubatizo; maoni yake ya kukufuru ya ugeuzwaji wa dutu, au kuwepo halisi kwa mwili wa Kristo ndani ya vipengele, na kwamba waovu, au miili ya wanadamu, huupokea; ruhusa zake za kutengua viapo vya dhati, viapo vya uongo, na daraja za ndoa zilizokatazwa katika neno; ukatili wake dhidi ya asiye na hatia aliyetalikiwa; misa yake ya kishetani; ukuhani wake wa kukufuru; dhabihu yake najisi kwa ajili ya dhambi za wafu na za walio hai; kuwatangaza kwake wanadamu kuwa watakatifu; kuwaomba malaika au watakatifu waliofariki, kuabudu sanamu, masalio na misalaba; kuweka wakfu makanisa, madhabahu na siku; nadhiri kwa viumbe; toharani yake, maombi kwa ajili ya wafu; kuomba au kusema kwa lugha ya kigeni, pamoja na maandamano yake na litania yake ya kukufuru, na wingi wake wa watetezi au wapatanishi; madaraja yake mengi, maungamo ya sikioni; toba yake ya kukata tamaa na isiyo na hakika; imani yake ya jumla na yenye shaka; malipizi yake ya wanadamu kwa ajili ya dhambi zao; kuhesabiwa haki kwake kwa matendo, *opus operatum*, matendo ya ziada kupita wajibu, stahili, misamaha, hija na vituo vya ibada; maji yake matakatifu, kubatiza kengele, kuwaapiza pepo, kujichora msalaba, kubariki kwa ishara ya msalaba, kupaka mafuta, kuapiza na kutakasa viumbe wema wa Mungu, pamoja na maoni ya kishirikina yaliyounganishwa nayo; ufalme wake wa kidunia na daraja lake ovu la uongozi; nadhiri zake tatu za dhati, pamoja na wanyolewa-kichwa wake wote wa aina mbalimbali; amri zake za uongo na za umwagaji damu zilizowekwa huko Trento, pamoja na wote waliotia saini au kuidhinisha ule muungano katili na wa umwagaji damu uliofungwa kwa kiapo dhidi ya kanisa la Mungu. Na hatimaye, tunachukia mafumbo yake yote ya bure, taratibu, ishara na mapokeo yaliyoingizwa kanisani bila neno la Mungu au kinyume nalo, na kinyume na fundisho la kanisa hili la kweli lililorekebishwa; ambalo tunajiunga nalo kwa hiari, katika fundisho, imani, dini, nidhamu na matumizi ya sakramenti takatifu, kama viungo hai vyake katika Kristo kichwa chetu: tukiahidi na kuapa, kwa jina kuu la BWANA MUNGU wetu, kwamba tutadumu katika utii wa fundisho na nidhamu ya kanisa hili, na kwamba tutalitetea, kwa kadiri ya wito wetu na uwezo wetu, siku zote za maisha yetu; chini ya adhabu zilizomo katika sheria, na hatari ya mwili na roho pia katika siku ya hukumu ya kutisha ya Mungu.

Na kwa kuwa tunaona kwamba wengi wanachochewa na Shetani, na na yule Mpinga-Kristo wa Kirumi, kuahidi, kuapa, kutia saini na kutumia kwa muda sakramenti takatifu kanisani kwa udanganyifu, kinyume na dhamiri zao wenyewe; wakikusudia kwa hilo, kwanza, chini ya joho la nje la dini, kuipotosha na kuipindua kwa siri dini ya kweli ya Mungu ndani ya kanisa; na baadaye, wakati utakaporuhusu, kuwa maadui na watesi wa wazi wa dini hiyo, chini ya tumaini la bure la ruhusa ya Papa, iliyobuniwa kinyume na neno la Mungu, kwa aibu yake kubwa zaidi na hukumu yao maradufu katika siku ya Bwana Yesu: sisi, kwa hiyo, tukitaka kuondoa kila shaka ya unafiki na ya undumakuwili kama huo kwa Mungu na kanisa lake, tunashuhudia, na tunamwita Mchunguzi wa mioyo yote kuwa shahidi, kwamba nia zetu na mioyo yetu inakubaliana kikamilifu na Ungamo hili letu, ahadi, kiapo na saini: hivi kwamba hatusukumwi na jambo lolote la kidunia, bali tumeshawishika katika dhamiri zetu peke yake, kwa maarifa na upendo wa dini ya kweli ya Mungu vilivyochorwa mioyoni mwetu na Roho Mtakatifu, kama tutakavyomjibu katika siku ile ambayo siri za mioyo yote zitafunuliwa.

Na kwa sababu tunatambua kwamba utulivu na uthabiti wa dini yetu na wa kanisa letu hutegemea usalama na mwenendo mwema wa Ukuu wa Mfalme, kama chombo cha faraja cha rehema ya Mungu kilichojaliwa nchi hii kwa ajili ya kudumisha kanisa lake na usimamizi wa haki kati yetu; tunashuhudia na kuahidi kwa mioyo yetu, chini ya kiapo kile kile, saini na adhabu zile zile, kwamba tutaitetea nafsi yake na mamlaka yake kwa mali zetu, miili yetu na maisha yetu, katika kuitetea injili ya Kristo, uhuru wa nchi yetu, usimamizi wa haki na kuadhibiwa kwa uovu, dhidi ya adui wote ndani au nje ya ufalme huu, kama tunavyotamani Mungu wetu awe kwetu mtetezi hodari na mwenye rehema katika siku ya kufa kwetu na ya kuja kwa Bwana wetu Yesu Kristo; ambaye kwake, pamoja na Baba na Roho Mtakatifu, iwe heshima yote na utukufu milele.

II - Sheria za Bunge

VIVYO HIVYO, sheria nyingi za Bunge si tu kwamba kwa jumla zinabatilisha, zinafuta na kutangua sheria zote, amri, hati, katiba, kanuni za kiraia au za manispaa, pamoja na maagizo mengine yote na adhabu za utaratibu, za aina yoyote ile, zilizowekwa kwa madhara ya dini ya kweli na wanaoikiri; au ya kanisa la kweli, nidhamu yake, mamlaka yake ya kisheria na uhuru wake; au kwa kupendelea ibada ya sanamu na ushirikina, au kanisa la Kipapa: kama Sheria ya 3, Sheria ya 31, Parl. 1; Sheria ya 23, Parl. 11; Sheria ya 114, Parl. 12 za Mfalme James VI, ili upapa na ushirikina vikomeshwe kabisa, kwa mujibu wa makusudi ya sheria za Bunge, yaliyorudiwa katika Sheria ya tano, Parl. 20, ya Mfalme James VI. Na kwa lengo hilo zinaamuru kwamba Wapapa wote na makasisi waadhibiwe kwa adhabu nyingi za kiraia na za kikanisa, kama wapinzani wa dini ya kweli ya Mungu, iliyohubiriwa na kuwekwa kwa sheria ndani ya ufalme huu, Sheria ya 24, Parl. 11, ya Mfalme James VI; kama adui wa pamoja wa kila serikali ya Kikristo, Sheria ya 18, Parl. 16, ya Mfalme James VI; kama waasi na wapingaji wa mamlaka ya Bwana wetu Mtawala, Sheria ya 47, Parl. 3, ya Mfalme James VI; na kama waabudu sanamu,

Sheria ya 104, Parl. 7, ya Mfalme James VI. Bali pia kwa namna ya pekee, zaidi na juu ya Ungamo la Imani, zinakomesha na kuhukumu mamlaka ya Papa na mamlaka yake ya kisheria, zikiyafukuza kutoka nchi hii, na zinaamuru kwamba wanaoyadumisha waadhibiwe, Sheria ya 2, Parl. 1; Sheria ya 51, Parl. 3; Sheria ya 106, Parl. 7; Sheria ya 114, Parl. 12, za Mfalme James VI: zinahukumu fundisho la uongo la Papa, au fundisho lingine lolote la uongo lililo kinyume na kifungu chochote cha dini ya kweli na ya Kikristo, inayohubiriwa hadharani na kuwekwa kwa sheria katika ufalme huu; na zinaamuru kwamba wanaoeneza na kutunga vitabu au makala za kashfa, au barua au maandishi ya aina hiyo, waadhibiwe, Sheria ya 46, Parl. 3; Sheria ya 106, Parl. 7; Sheria ya 24, Parl. 11, za Mfalme James VI: zinahukumu kila ubatizo unaofanywa kwa mujibu wa kanisa la Papa, na ibada ya sanamu ya misa; na zinaamuru kwamba wote wanaosoma misa, wanaoisikiliza kwa hiari na wanaoficha, wanaowadumisha na kuwaficha makasisi, Wajesuiti na Wapapa wafanya-hila, waadhibiwe bila msamaha wala kizuizi chochote, Sheria ya 5, Parl. 1; Sheria ya 120, Parl. 12; Sheria ya 164, Parl. 13; Sheria ya 193, Parl. 14; Sheria ya 1, Parl. 19; Sheria ya 5, Parl. 20, za Mfalme James VI: zinahukumu vitabu na maandishi yote ya uongo yenye fundisho la uongo dhidi ya dini inayokiriwa sasa, au yenye taratibu na sherehe za kishirikina za Kipapa, ambazo kwazo watu wanadanganywa sana; na zinaamuru kwamba wanaoviingiza ufalmeni waadhibiwe, Sheria ya 25, Parl. 11, ya Mfalme James VI: zinahukumu makumbusho na mashapo ya ibada ya sanamu iliyopita, kama kwenda kwenye misalaba, kuadhimisha sikukuu za watakatifu na taratibu nyingine za namna hiyo za kishirikina na za Kipapa, kwa kumvunjia Mungu heshima, kudharau dini ya kweli na kukuza upotovu mkubwa kati ya watu; na zinaamuru kwamba wanaozitenda waadhibiwe, kwa kosa la pili, kama waabudu sanamu, Sheria ya 104, Parl. 7, ya Mfalme James VI.

Vivyo hivyo, sheria nyingi za Bunge zimetungwa kwa ajili ya kudumisha dini ya kweli na ya Kikristo ya Mungu na usafi wake, katika fundisho na sakramenti za kanisa la kweli la Mungu, uhuru wake na haki yake katika mikutano yake ya kitaifa na ya kisinodi, mapresbiteri na vikao vyake, na utawala wake, nidhamu yake na mamlaka yake ya kisheria; kama usafi huo wa dini na uhuru wa kanisa ulivyotumika, kukiriwa, kutekelezwa, kuhubiriwa na kuungamwa, kwa mujibu wa marekebisho ya dini katika ufalme huu: kwa mfano, Sheria ya 99, Parl. 7; Sheria ya 23, Parl. 11; Sheria ya 114, Parl. 12; Sheria ya 160, Parl. 13 za Mfalme James VI, zilizothibitishwa na Sheria ya 4 ya Mfalme Charles. Hivi kwamba Sheria ya 6, Parl. 1, na Sheria ya 68, Parl. 6 za Mfalme James VI, katika mwaka wa Bwana 1579, zinatangaza kwamba wahudumu wa injili iliyobarikiwa, ambao Mungu kwa rehema yake alikuwa amewainua au angewainua baadaye, wanaokubaliana na wale walioishi wakati ule katika fundisho na katika usimamizi wa sakramenti; na watu waliomkiri Kristo kama alivyotolewa wakati ule katika injili, na wanaoshiriki sakramenti takatifu (kama zilivyokuwa zikisimamiwa wakati huo katika makanisa yaliyorekebishwa ya ufalme huu) kwa mujibu wa Ungamo la Imani, ndio kanisa la kweli na takatifu la Kristo Yesu ndani ya ufalme huu. Na inaamua na kutangaza kwamba wote na kila mmoja ambao ama wanalipinga neno la injili lililopokelewa na kuidhinishwa kama vipengele vya Ungamo la Imani vinavyolieleza kwa undani zaidi, lililokiriwa Bungeni katika mwaka wa Bwana 1560, lililotajwa pia katika

Bunge la kwanza la Mfalme James VI na kuthibitishwa katika Bunge hili la sasa; au wanaokataa usimamizi wa sakramenti takatifu kama zilivyosimamiwa wakati ule; si viungo vya kanisa hilo ndani ya ufalme huu na vya dini ya kweli inayokiriwa sasa, maadamu wanajitenga hivyo na ushirika wa mwili wa Kristo. Na Sheria inayofuata, ya 69, Parl. 6 ya Mfalme James VI, inatangaza kwamba hakuna sura nyingine ya kanisa wala sura nyingine ya dini isipokuwa ile ambayo wakati huo, kwa neema ya Mungu, ilikuwa imewekwa ndani ya ufalme huu: «Ambayo kwa hiyo huitwa daima dini ya kweli ya Mungu, dini ya kweli ya Kristo, dini ya kweli na ya Kikristo, na dini kamilifu»; ambayo, kwa sheria nyingi za Bunge, wote walio ndani ya ufalme huu wanalazimika kuikiri, kutia saini vifungu vyake, yaani Ungamo la Imani, na kukana kila fundisho na makosa yaliyo kinyume na kifungu chochote cha vifungu hivyo, Sheria ya 4 na 9, Parl. 1; Sheria za 45, 46, 47, Parl. 3; Sheria ya 71, Parl. 6; Sheria ya 106, Parl. 7; Sheria ya 24, Parl. 11; Sheria ya 123, Parl. 12; Sheria ya 194 na 197, Parl. 14 za Mfalme James VI. Na mahakimu wote, masherifu, n.k., kwa upande mmoja, wanaamriwa kuwatafuta, kuwakamata na kuwaadhibu wavunjaji wote: kwa mfano, Sheria ya 5, Parl. 1; Sheria ya 104, Parl. 7; Sheria ya 25, Parl. 11, za Mfalme James VI; na hivyo bila kujali leseni zozote za Ukuu wa Mfalme kinyume chake, ambazo zinafutwa na kutangazwa kuwa hazina nguvu yoyote, kwa kadiri zinavyoelekea kwa namna yoyote kudhuru na kuzuia utekelezaji wa sheria za Bunge dhidi ya Wapapa na wapinzani wa dini ya kweli, Sheria ya 106, Parl. 7, ya Mfalme James VI. Kwa upande mwingine, katika Sheria ya 47, Parl. 3, ya Mfalme James VI, inatangazwa na kuamriwa, kwa kuwa kazi ya dini ya kweli ya Mungu na mamlaka ya Mtukufu wake vimeunganishwa hivi kwamba madhara ya kimoja ni ya pamoja kwa vyote viwili, kwamba hakuna atakayehesabiwa kuwa raia mwaminifu na mtiifu wa Bwana wetu mtawala wala wa mamlaka yake, bali ataadhibiwa kama mwasi na mpingaji wa mamlaka hayo, yeyote asiyetoa ungamo lake na kufanya ukiri wake wa dini hiyo ya kweli: na kwamba wale ambao, baada ya kuasi, watatoa tena ungamo la imani yao, wataahidi kudumu ndani yake tangu sasa, kudumisha mamlaka ya Bwana wetu mtawala na, kwa uwezo wao wote, kuwaimarisha, kuwasaidia na kuwadumisha wahubiri wa kweli na wanaokiri dini ya Kristo dhidi ya maadui na wapingaji wake wowote; na hasa dhidi ya wote wale, wa taifa lolote, hali au daraja lolote walilo nalo, ambao wamejiunga au kujifunga, au wamesaidia au wanasaidia, kuendeleza na kutekeleza amri katili za mtaguso wa Trento, zilizo kinyume na wahubiri na wanaokiri kwa kweli neno la Mungu; jambo ambalo linarudiwa, neno kwa neno, katika vifungu vya mapatano ya amani ya Perth, vya tarehe 23 Februari 1572, vilivyoidhinishwa na Bunge siku ya mwisho ya Aprili 1573, vilivyothibitishwa katika Bunge la 1578, na vilivyotajwa katika Sheria ya 123, Parl. 12 ya Mfalme James VI; pamoja na nyongeza hii: «Kwamba wanalazimika kupinga ghasia zote za uhaini na uhasama unaoinuliwa dhidi ya dini ya kweli, Ukuu wa Mfalme na wanaoikiri kwa kweli».

Vivyo hivyo, raia wote wanalazimika kudumisha nafsi ya kifalme na mamlaka ya Ukuu wa Mfalme, mamlaka ya Mabunge, ambayo bila hayo haziwezi kuwekwa sheria wala mahakama halali, Sheria ya 130 na 131, Parl. 8, ya Mfalme James VI, na uhuru wa raia, ambao wanapaswa kuishi na kutawaliwa kwa sheria za Mfalme peke yake, yaani sheria za pamoja za ufalme huu na hizo peke yake, Sheria ya 48, Parl. 3, ya Mfalme James I; Sheria ya 79, Parl. 6, ya Mfalme James IV; zilizorudiwa katika

Sheria ya 131, Parl. 8, ya Mfalme James VI; ambazo, kama zingebadilishwa na kudhoofishwa, «kama inavyotangaza tume kuhusu muungano wa falme mbili za Uskoti na Uingereza, ambayo ndiyo sheria pekee ya Parl. 17 ya Mfalme James VI», machafuko makubwa hivi yangefuata hata ufalme huu usingeweza tena kuwa utawala huru wa kifalme: kwa sababu, kwa sheria za msingi, mapendeleo ya kale, ofisi na uhuru wa ufalme huu, si tu mamlaka ya kifalme ya ukoo wa kifalme wa Ukuu wake yamedumishwa katika karne hizi nyingi, bali pia usalama wa watu katika ardhi zao, mapato yao, haki zao, ofisi zao, uhuru wao na hadhi zao umehifadhiwa. Na kwa hiyo, kwa ajili ya kuhifadhi dini hiyo ya kweli na sheria na uhuru wa ufalme huu, imeamriwa kwa Sheria ya 8, Parl. 1, iliyorudiwa katika Sheria ya 99, Parl. 7, iliyothibitishwa katika Sheria ya 23, Parl. 11, na katika Sheria ya 114 za Mfalme James VI, na katika Sheria ya 4 ya Mfalme Charles: «Kwamba wafalme na wakuu wote, katika kutawazwa kwao na kupokea mamlaka yao ya kifalme, watatoa ahadi yao ya uaminifu kwa kiapo chao cha dhati, mbele za Mungu wa milele, kwamba, katika muda wote wa maisha yao, watamtumikia Mungu huyo huyo wa milele, kwa uwezo wao wote, kama alivyoagiza katika neno lake takatifu kabisa, lililomo katika Agano la Kale na Agano Jipya; na kwa mujibu wa neno hilo hilo watadumisha dini ya kweli ya Kristo Yesu, kuhubiriwa kwa neno lake takatifu, usimamizi unaofaa na sahihi wa sakramenti zinazopokelewa na kuhubiriwa sasa ndani ya ufalme huu (kwa mujibu wa Ungamo la Imani linalotangulia mara moja), na watakomesha na kupinga kila dini ya uongo iliyo kinyume nayo; na watawatawala watu waliokabidhiwa chini ya uangalizi wao kwa mujibu wa mapenzi na amri ya Mungu iliyofunuliwa katika neno lake lililotajwa, na kwa mujibu wa sheria na katiba zinazostahili sifa zilizopokelewa katika ufalme huu, zisizo kinyume kwa namna yoyote na mapenzi hayo ya Mungu wa milele; na watalipatia, kwa uwezo wao wote, kanisa la Mungu na watu wote wa Kikristo amani ya kweli na kamilifu katika nyakati zote zijazo: na kwamba watakuwa waangalifu kuwang'oa katika milki yao wazushi wote na maadui wa ibada ya kweli ya Mungu watakaotiwa hatiani na kanisa la kweli la Mungu kwa makosa yaliyotajwa». Jambo hili pia lilizingatiwa na Ukuu wake katika kutawazwa kwake huko Edinburgh mwaka 1633, kama inavyoweza kuonekana katika utaratibu wa kutawazwa. Kwa kutii amri ya Mungu, kwa mujibu wa desturi ya wacha Mungu katika nyakati zilizopita, na kwa mfano unaostahili sifa wa wazee wetu wastahiki na wa kidini, na wa wengi ambao bado wanaishi kati yetu, jambo ambalo pia liliidhinishwa na sheria ya baraza iliyoamuru kwamba kifungo cha jumla kifanywe na kutiwa saini na raia wa Ukuu wake wa madaraja yote, kwa sababu mbili: moja ilikuwa ya kuitetea dini ya kweli kama ilivyokuwa imerekebishwa wakati ule na kama inavyoelezwa katika Ungamo la Imani lililoandikwa hapo juu, na katika Ungamo la awali lililo pana zaidi, lililowekwa kwa sheria mbalimbali za Mikutano Mikuu halali na za Mabunge, ambalo Ungamo hilo linahusiana nalo, lililoelezwa katika Katekisimu za umma; na ambalo kwa miaka mingi, kwa baraka kutoka mbinguni, limehubiriwa na kukiriwa katika kanisa hili na ufalme huu kama kweli ya Mungu isiyo na shaka, iliyojengwa juu ya neno lake lililoandikwa peke yake. Sababu nyingine ilikuwa ya kumdumisha Ukuu wa Mfalme, nafsi yake na hali yake; kwa kuwa ibada ya kweli ya Mungu na mamlaka ya Mfalme vimeunganishwa kwa karibu sana hivi kwamba vilikuwa na marafiki wale wale na maadui wale wale wa pamoja, na vilisimama na kuanguka pamoja. Na hatimaye, tukiwa tumeshawishika katika nia zetu na tukikiri kwa vinywa vyetu kwamba vizazi vya sasa na vijavyo katika nchi hii

vinalazimika kukitunza bila kukivunja kiapo hicho cha kitaifa kilichotajwa na saini hiyo.

III - Agano la 1638

Sisi, waheshimiwa, mabwana, mashujaa, wenyeji wa miji, wahudumu na watu wa kawaida tuliotia saini hapa chini, tukizingatia katika nyakati mbalimbali zilizopita, na hasa wakati huu, hatari inayoikabili dini ya kweli iliyorekebishwa, heshima ya Mfalme na amani ya umma ya ufalme, kwa sababu ya uvumbuzi na maovu mengi yaliyomo kwa jumla, na yaliyotajwa kwa undani, katika maombi, malalamiko na pingamizi zetu za hivi karibuni; kwa hati hii tunakiri, na mbele za Mungu, malaika zake na ulimwengu tunatangaza kwa dhati, kwamba kwa moyo wetu wote tunakubali, na tunaazimia siku zote za maisha yetu kushikamana daima na dini hiyo ya kweli iliyotajwa na kuitetea, na (tukijiepusha na kutenda mambo yote mapya yaliyokwisha kuingizwa katika mambo ya ibada ya Mungu, na pia kujiepusha na kuidhinisha upotovu wa utawala wa umma wa kanisa, au nyadhifa za kiserikali na mamlaka ya watumishi wa kanisa, mpaka yatakapochunguzwa na kukubaliwa katika Mikutano huru na katika Bunge) kujitahidi, kwa njia zote halali, kurudisha usafi na uhuru wa Injili, kama ulivyokuwa umewekwa na kukiriwa kabla ya mambo mapya yaliyotajwa. Na kwa sababu, baada ya uchunguzi unaofaa, tunatambua wazi, na tunaamini bila shaka yoyote, kwamba uvumbuzi na maovu yaliyomo katika maombi, malalamiko na pingamizi zetu hayana idhini ya neno la Mungu, ni kinyume na vifungu vya Maungamo yaliyotajwa, na makusudi na maana ya warekebishaji waliobarikiwa wa dini katika nchi hii na sheria za Bunge zilizoandikwa hapo juu, na yanaelekea waziwazi kwenye kurejeshwa kwa dini na udhalimu wa Kipapa, na kwenye kupinduliwa na kuangamizwa kwa dini ya kweli iliyorekebishwa, na kwa uhuru wetu, sheria zetu na hali zetu; tunatangaza pia kwamba Maungamo yaliyotajwa yanapaswa kufasiriwa, na yanapaswa kueleweka, kuhusu mambo mapya na maovu yaliyotajwa, si chini ya kana kwamba kila moja ya hayo lingetajwa katika Maungamo hayo; na kwamba tunalazimika kuyachukia na kuyakirihi, miongoni mwa vipengele vingine maalum vya upapa vilivyokanwa kwa kiapo ndani yake. Na kwa hiyo, kutokana na maarifa na dhamiri ya wajibu wetu kwa Mungu, kwa Mfalme wetu na nchi yetu, bila kujali jambo lolote la kidunia wala kishawishi, kwa kadiri udhaifu wa kibinadamu utakavyoruhusu, tukitamani kwa ajili hiyo kipimo kikubwa zaidi cha neema ya Mungu, tunaahidi na kuapa, kwa JINA KUU LA BWANA MUNGU WETU, kudumu katika ukiri na utii wa dini hiyo iliyotajwa; na kwamba tutaitetea, na kupinga makosa na upotovu huu wote ulio kinyume, kwa kadiri ya wito wetu na kwa uwezo wote ambao Mungu ameweka mikononi mwetu, siku zote za maisha yetu.

Na vivyo hivyo, kwa moyo ule ule, tunatangaza mbele za Mungu na wanadamu kwamba hatuna nia wala tamaa ya kujaribu jambo lolote linaloweza kuleta aibu kwa Mungu, au kupunguza ukubwa na mamlaka ya Mfalme; bali, kinyume chake, tunaahidi na kuapa kwamba, kwa uwezo wetu wote, kwa mali zetu na maisha yetu, tutasimama kwa ajili ya kumtetea mtawala wetu wa kuogopwa, Ukuu wa Mfalme, nafsi yake na mamlaka yake, katika kuitetea na kuihifadhi dini hiyo ya kweli

iliyotajwa, uhuru na sheria za ufalme; kama vile pia kwa ajili ya kutetea na kusaidiana kila mmoja wetu na wengine, katika kazi ile ile ya kudumisha dini ya kweli na mamlaka ya Ukuu wake, kwa shauri letu lililo bora, miili yetu, mali zetu na uwezo wetu wote, dhidi ya kila aina ya watu, wowote wale; hivi kwamba lolote litakalotendwa kwa aliye mdogo kabisa miongoni mwetu kwa sababu hiyo litahesabiwa kuwa limetendwa kwetu sote kwa jumla na kwa kila mmoja wetu binafsi. Na kwamba wala moja kwa moja wala kwa njia isiyo ya moja kwa moja hatutakubali kugawanywa wala kuondolewa, kwa pendekezo lolote, njama, ushawishi au hofu, kutoka katika muungano huu uliobarikiwa na wa uaminifu; wala hatutaweka kizuizi wala kikwazo chochote kinachoweza kusimamisha au kuzuia azimio lolote ambalo kwa ridhaa ya pamoja litaonekana kuelekea kwenye malengo mema kama hayo; bali, kinyume chake, tutajitahidi kwa njia zote halali kuliendeleza na kulistawisha: na ikiwa pendekezo lolote la namna hiyo, la hatari na la kugawanya, litaletwa kwetu kwa neno au kwa maandishi, sisi, na kila mmoja wetu, ama tutalikandamiza au, ikiwa ni lazima, tutalijulisha mara moja, ili lipingwe kwa wakati wake. Wala hatuogopi masingizio machafu ya uasi, njama au jambo lingine lolote ambalo wapinzani wetu, kwa hila na uovu wao, wangetaka kutubandikia; kwa kuwa tunachofanya kimeidhinishwa vizuri hivyo, na kinatokana na tamaa isiyo ya kujifanya ya kudumisha ibada ya kweli ya Mungu, ukuu wa Mfalme wetu na amani ya ufalme, kwa ajili ya furaha ya pamoja yetu wenyewe na ya wazao wetu. Na kwa sababu hatuwezi kutazamia baraka ya Mungu juu ya taratibu zetu, isipokuwa pamoja na ukiri wetu na saini yetu tuunganishe maisha na mwenendo unaowastahili Wakristo waliofanya upya agano lao na Mungu; kwa hiyo, tunaahidi kwa uaminifu, kwa ajili yetu wenyewe, kwa ajili ya wale wanaotufuata na kwa ajili ya wengine wote walio chini yetu, hadharani na pia katika familia zetu binafsi na katika mwenendo wetu wa kibinafsi, kujitahidi kujiweka ndani ya mipaka ya uhuru wa Kikristo, na kuwa mifano mizuri kwa wengine ya utauwa wote, kiasi na haki, na ya kila wajibu tunaodaiwa kwa Mungu na kwa wanadamu.

Na ili muungano huu wetu na mshikamano huu udumishwe bila kuvunjwa, tunamwita MUNGU ALIYE HAI, MCHUNGUZI WA MIOYO YETU, kuwa shahidi, anayejua kwamba hii ni tamaa yetu ya dhati na azimio letu lisilo la kujifanya, kama tutakavyomjibu YESU KRISTO katika siku ile kuu, na chini ya adhabu ya ghadhabu ya milele ya Mungu, na ya aibu na kupotewa na heshima na hadhi yote katika ulimwengu huu: tukimsihi BWANA kwa unyenyekevu mwingi atuimarishe kwa ROHO wake MTAKATIFU kwa ajili ya lengo hili, na kubariki tamaa zetu na taratibu zetu kwa mafanikio ya heri; ili dini na haki vistawi katika nchi, kwa utukufu wa MUNGU, heshima ya Mfalme wetu, na amani na faraja yetu sote. Kwa ushuhuda wa hayo, tumetia saini yote yaliyotangulia kwa mikono yetu.

IV - Tamko la 1639

KWA KUWA kifungu cha agano hili, ambacho katika utiaji saini wa kwanza kiliachwa kwa uamuzi wa Mkutano Mkuu, sasa kimekwisha kuamuliwa; na kwa kuwa kwa hilo vifungu vitano vya Perth, utawala wa kanisa kwa maaskofu, na nyadhifa za kiserikali na mamlaka ya watumishi wa kanisa vimetangazwa kuwa si

halali ndani ya kanisa hili, kwa sababu na misingi iliyomo katika sheria za Mkutano Mkuu, tunatia saini kwa mujibu wa uamuzi uliotajwa.

© 2026 Westminster 1647 :: https://westminster1647.com/sw/correo